

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. VI. An, & qualiter ultimæ voluntatei sint mixti fori?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

enim res postulat, ut animarum periculis obvietur.

423. Ex hoc casu deducitur, quod Judex Ecclesiasticus Ordinarius possit, & debeat compellere Judicem Laicum, ut seruet Jus Canonicum; quamvis sit contra Jus Civile, quando intervenit peccatum, v. g. si vir vendat rem dotis, vel datum propter nuptias, Uxor consentit, & jurat non contravenire huic alienationi, & hoc sine vi, & dolo, de Jure Civili potest contravenire, de Jure Canonico non potest, in hac causa Judex est compellendus, ut seruet Jus Canonicum; sic Vivianus in Rationali l. 2. pag. 236. & alij. Deducitur 2. quod contractus quilibet, quantumvis invalidus, juramento firmetur, per Covarr. in c. *quamvis pactum*, p. 2. §. 1. n. 6. Surd. de aliment. tit. 8. privil. 56. n. 42. Sed circa hoc mota, id procedere, dum jure solum humano irritus est; 2. de firmitate, ex vi Religionis; an etiam in vi pacti, & justitiæ? diximus negativè lib. 3. tit. 35. de Pactis. Unde Layman in dict. c. *Licet*, rationem, & decisionem hujus capituli solum ostendere, inquit, quod Judex secularis pronuntiare debeat, juramentum obligare ex virtute Religionis, ideoque mulieri concedendum non esse, ut alienationem adversus juramentum suum revocet; num verò ipsa alienatio per juramentum confirmetur, ita, ut exinde actio justitiæ oriatur, de hoc Jus Canonicum Judicibus secularibus nihil prescribit.

424. Si quæras, an hæres ex contractu legitimo, & simul jurato à defuncto prius inito, conveniri possit coram Judice seculari, non tantum titulo vinculi justitiæ, sed etiam Religionis, illo propter contractum, isto propter juramentum? Resp. posse, vi primi vinculi, quando materia contractus non est aliena à foro Laico, ut, si sit super re merè temporali. Quoad secundum, de vinculo juramenti, in quantum importat obligationem Religionis, videtur negandum. Nam hæres, quæ talis, non potest conveniri ex obligatione contracta per eum, cui succedit, nisi talis obligatio sit realis, seu cum re transeat ad hæredem; sed obligatio ex vi juramenti non transit in hæredem, cum sit personalis ex communi Doctorum; ergo.

Tom. II.

425. Dices: huic resolutioni obstare c. *fin.* de sepulturis, ubi dicitur, ad satisfaciendum cogi debere hæredes, ad quos pervenerunt bona defuncti, qui ab excommunicatione, contracta propter graves excessus, in morte fuit absolutus. Resp. etsi non desint, qui velint, dictos hæredes conveniri posse ex maleficio defuncti, licet nihil inde pervenerit ad eos, ut vult Covarr. Menoch. & alij apud Barbof. in cit. c. *fin.* n. 4. hoc tamen ex ejus textu non rectè deduci, ut clarum est ex textu, ibi: sed ejus hæredes, & propinqui, ad quos bona pervenerunt ipsius, ut pro eodem satisfaciant, censurâ sunt Ecclesiastica compellendi; igitur obligatio, quæ in hoc c. hæredibus imponitur, est ratione bonorum, quæ ad eos pervenerunt; adeoque non personalis, sed realis est. Deinde quando dicitur, cum judicium coram Ecclesiastico contra jurantem ceptum est, hæredem teneri stare judicio cepto, & durare apud eundem usque ad finem judicij, hoc non nascitur ex obligatione juramenti, merè personali, sed ex contractu, vel quasi contractu, quem inducit litis contestatio, ut alibi diximus. Sed de hac materia juramenti ex professo dicemus infra tit. 24.

§. VI.

An, & qualiter ultima voluntates sint mixti fori?

426. Potissima quæstio est circa illarum executionem, cui hoc munus de jure computat in casu, quò nullus Executor à defuncto nominatus est? Inter ea, quæ pertinent ad executionem, sunt legata, quorum quædam esse possunt, vel ad causas pias, vel ad profanas. In hac materia extant plures leges civiles. Primum enim in Novella 131. c. II. §. *scilicet autem*, dicitur: *in omnibus enim talibus piis voluntatibus Sanctissimos locorum Episcopos volumus providere, ut secundum defuncti voluntatem cuncta procedant: licet præcipue à testatoribus, aut donatoribus interdictum sit, eos habere ab hoc aliquod participium.* Deinde L. 28. §. 5. c. de Episc. & Clericis, ibi: & *ne pium defuncti propositum, improba fraudatorium calliditate celetur, quidquid pro hujusmodi*

jusmodi causa à testatore relictum fuerit, universi, qui id quocunque modo cognoverint, *vel in Viri Clarissimi Rectoris Provincia, vel in Urbis Episcopi notitiam deferendi, liberam habeant facultatem*; ac demùm L. 50. ff. de petit. heredit. ibi: quamvis enim stricto jure nullâ teneantur actione hæredes ad monumentum faciendum, *tamen Principali, vel Pontificali auctoritate compelluntur ad obsequium supreme voluntatis.*

427.

Not. autem per ea verba Novellæ 131. in omnibus enim talibus piis voluntatibus, denotari omnes præcedentes, de quibus à principio Novella loquitur, quæ sic habet: *si quis pro redemptione captivorum, aut alimentis pauperum hereditatem, aut legatum reliquerit in rebus mobilibus, aut immobilibus, sive semel, sive annale: & hoc modis omnibus secundùm testatoris voluntatem, ab iis, quibus justum est hoc facere, compleri.* Si autem specialiter dixerit, *quomodo pauperibus hoc reliquit: præcipimus Sanctissimum Episcopum Civitatis, in qua testator habuit domicilium, percipere easdem res, & ejus Civitatis pauperibus erogare.* Si autem pro redemptione captivorum aliquid relinquatur, *& non nominatim testator dixerit, per quem oporteat fieri redemptionem captivorum: etiam sic jubemus, res ad hoc relictas, locorum Episcopum, & ejus aconomos accipere, & hujusmodi pium opus implere.* Nam his enumeratis statim subjungit *in omnibus enim, &c.* & recusantibus Episcopi executioni parère, statuit pœnam, ibi: *Si autem, qui hoc facere jussi sunt, semel, aut secundo à beatissimo locorum Episcopo, aut ejus aconomis per publicas personas admoniti distulerint, quæ disposita sunt, adimplere: jubemus eos, omne lucrum relictum eis ab eo, qui hoc præceperit, amittere: & locorum Episcopos omnes res cunctis (sicuti dictum est) piis causis distributas, cum fructibus, & augmentis medijs temporis, & memorato lucro vindicare: & quæ testator disposuit, adimplere scientes, quia si neglexerint, pro his omnibus rationem D E O persolvent.*

428.

Ut autem, quantum sibi cordi sit executio ultimarum voluntatum, ostendet Imperator, in eadem Novella, c. 12.

ita statuit: Si autem hæres, quæ ad pias causas relicta sunt, *non impleverit, dicens relictam sibi substantiam non sufficere ad ista: præcipimus omni Falcidiâ vacante, quidquid invenitur in tali substantia, proficere, provisione Sanctissimi locorum Episcopi ad causas, quibus relictum est.* Si autem legatum ab aliquo ad pias relinquatur causas: *jubemus intra sex menses, ab insinuatione Testamenti numerandos, hoc modis omnibus præberi, quibus relictum est.* Si autem distulerint, qui in hoc cnerati sunt, hujusmodi præbere legatum: *& fructus, & Usuræ, & omne legitimum exigatur augmentum à tempore mortis ejus, qui hoc reliquit.* Si autem annale legatum cuilibet venerabili domui relinquatur: siquidem qui hoc dare jussi sunt, aut locus, ex quo justum est hoc præberi, in ipsa aut vicina Provincia fuerit: *jubemus nullo modo legatum alienari.* Si verò loca, aut personæ, ex quibus hoc dari præceptum est, longius fuerint: tunc liceat illis, quibus hoc relictum est, si etiam pars obligata consentit, commutare legatum, & pro eo percipere redditus idoneos, *& cum augmento non minus quarta partis relicte quantitatis, & neque plurimis tributis fiscalibus prægravatos: aut vendere, si voluerint, hujusmodi legatum, & non minus pro pretio percipere, quàm ex tali legato intra vigintiquinque annos colligitur: ita tamen, ut hujusmodi pretium ad utilitatem prædictæ venerabilis domûs, ubi relictum est, proficiat.*

429.

Idem circa executionem piorum legatorum expressè habetur in Trid. Sess. 22. de Reform. c. 8. ibi: *Episcopi etiam, tanquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus à jure concessis, omnium piarum dispositionum tam in ultima voluntate, quàm inter vivos, sint executores.*

430.

Ex dictis juribus deducitur. i. executionem legatorum ad pias causas pertinere ad Ordinarium loci, si nullus alius executor à defuncto nominatus est, etiam si defunctus in ultima voluntate sua interdixisset, ne Episcopus in illa se intromittat, id, quod aperte sequitur ex §. *in omnibus enim*, de quo num. 426. quando autem in duabus posterioribus constitutionibus sermo est alternativus de Rectore Provincia, vel Urbis Episcopo; ut habetur

L. 28.

L. 28. & de Principali, vel Episcopali auctoritate, ut dicitur L. 50. de qua num. 426. intelligendum venit in casu, quo improbâ fraudatorum calliditate aliquid celaretur, ne pium defuncti propositum impleatur, vel hæredes recusarent defuncto monumentum facere ad obsequium supremæ voluntatis.

431. Deducitur 2. pia legata, intra sex menses, numerandos ab insinuatione Testamenti, spectato jure communi, solvenda esse; & si hæredes recusarent, cautelantes, quòd substantia sibi relicta non sufficiat ad ea persolvenda, Falcidiam ei non concedi per cit. Novell. c. 12. *supr. num. 428.* Deducitur 3. in quaestione, ad quem Episcopum (an domicilij, an Originis?) pertineat executio ultimarum voluntatum quoad legata sita est; cæterum ad Episcoporum originis; excipe res legatas pauperibus erogandas; harum enim executio pertinet ad Episcopum Civitatis, *in qua testator habuit domicilium*, ut dicitur in cit. Novell. 131. in n. 427. id quod etiam dicendum ex eadem Novella, si pro redemptione captivorum aliquid relinquatur, si testator non dixit nominatim, per quem oporteat fieri redemptionem captivorum. In dubio autem attendi debet consuetudo loci, modò legitime inducta sit; quæ rationabiliter præsumitur pro Episcopo loci, in quo Testator defunctus est.

432. Notandum autem, quosdam velle, dictam executionem pertinere ad utrumque Judicem, tam Ecclesiasticum, quam secularem; id, quod deducunt ex dicta L. 28. & 50. relatâ superius num. 426. sed ad hoc respondimus num. 430. quamvis multi Judices Laici se tueantur consuetudine, quam dicunt jam receptam, ut per ipsos fiat. Mirabile tamen est, à plurimis ejusmodi Judicibus, in plerisque, quæ agunt non modò contra leges, sed etiam Sacros Canones, vix afferri ullum rationabile fundamentum, quo tueantur ejusmodi *consuetudinis justitiam*. A multis audivi, sapius reddi pro factorum suorum exorbitantia, nullo jure scripto permisâ, imò reprobatâ, hanc unam rationem; *quia sic jam est consuetum; sic habet usus, & praxis*; super tali excusatione minus rationabili Gregorius summus Pontifex (ut habetur in integra le-
Tom. II.

ctione c. *cum non ignores*, 15. de præbend.) scripsit cuidam Archiepiscopo ita loquens: *mirabile gerimus, & indignum*, quòd uni personæ locum in pluribus Ecclesiis velis concedere, vel *in Episcopatu tuo inducere consuetudinem Ecclesiæ Gallicanæ*: quæ, *cum unum ad plura recipiat beneficia, contra Sanctorum Canonum instituta, non approbatur à nobis, licet non possit præ multitudine delinquentium emendari.*

Ex hoc enim, quòd contra tales usus, potentia, & cupiditate, vel etiam avaritia potius, quàm ratione inductos, quandoque etiam Principes non modò Ecclesiastici, sed etiam Laici, non utantur pœnali correctione, prorsus ineptè deducunt plures, id ipsum sibi licere, tanquam silentio Principis comprobatum; cujus tamen evidens argumentum est in contrarium, etiam ipsâ conscientia reclamante, non propterea approbari, sed *cum non possit præ multitudine peccantium emendari, patienter sustineri*, ut bene ait Innocentius III. (prout habetur in c. *cum jam dudum*, 18. de præbend.) scribens Episcopo, & Cantori Tornacensi; *quia multa per patientiam tolerantur, quæ, si deducta fuerint in judicium, exigente justitiâ, non debeant tolerari*. Unde, si quandoque in examen justitiæ venirent ejusmodi consuetudines, & ut ajunt praxes, factò jam receptæ, deprehenderentur natales suos repetere ab Ambitione, Cupiditate, Odio, dominandi libidine, ac aviditate lucri; ex quibus natæ illæ consuetudines, & praxes, utpotè vitiosæ ex objecto, nunquam etiam immemorabili tempore purgari possunt, ac præbere idoneam legi materiam, sine qua nulla consuetudo vim habere potest; sed corruptela est; & consuetudo perversa.

434. Accedit, quòd plurium opinione, profectò erroneâ, jam persuasum sit, *quàmlibet consuetudinem*, seu longum usum, seu practicam, pro lege recipi, dare jurisdictionem; & illicitum cæteròquin stante tali lege, reddi licitum, tanquam contra vim legis prohibentis jam esset præscriptum usu contrario, quo sit abrogatâ. Certum autem est, quòd nulla consuetudo, contra legem præexistentem prævaleat, nisi sit rationabilis (hoc est; verfe-

tur circa materiam, de qua merito lex condi posset; si nulla extitit; vel certè bono communi, saltem æquè utilis sit, ac lex præexistens, si ei contrarietur) id quod nunquam habere potest ulla consuetudo, quæ laborat vitio intrinseco ex objecto, qualis ea est, de qua num. præced. Sed de hoc plura *lib. 1. tit. 4. de Consuetud.* Ex dict. tandem concludi potest, an, & quo sensu causæ ultimarum voluntatum sint mixti fori?

§. VII.

An Sodomia sit mixti fori?

435. **D**E hac materia agitur in corpore iuris Ecclesiastici, c. *Clerici*, 4. de *excessibus Prælatorum*, ibi: *quicunque illà incontinentià, quæ contra naturam est* (propter quam ira Dei venit in filios diffidentis, & quinque civitates igne consumpsit) *deprehensi fuerint laborare, si Clerici fuerint, dejiciantur à Clero, vel ad agendam pœnitentiã in Monasterijs detrudantur: Si Laici excommunicationi subdantur, & à cœtus fidelium fiant penitus alieni.* Ex quo colligitur, hoc crimen esse fori Ecclesiastici; non tamen solius, sed etiam secularis; cum de illo etiam in eo jure habeatur peculiaris constitutio, *L. 31. C. ad leg. Jul. de adulter.* ibi: *cum Vir nubit, in fœminam Viris porrecturam, quid cupiatur, ubi sexus perdidit locum?* id est, ut notat glossa, ubi nulla habetur ratio sexus à Deo distincti? jubemus insurgere leges, amari jura gladio ultore, ut exquisitis pœnis subdantur infames, qui sunt, vel futuri sunt Rei.

436. Circa prædicta jura not. 1. ea loqui de Sodomia perfecta, quam apud Pereyram in *Elucidar. num. 1511. definit* S. Thomas 2. 2. q. 154. a. 11. quod sit *coitus inter duos non servato sexu debito*: ac proinde committitur per concubitum, masculicum masculo, aut fœminæ cum fœmina. Not. 2. contra hoc vitium extare specialem constitutionem Pij V. incip. *Horrendum scelus*, per quam omni Privilegio Clericali, Officio, Beneficio, & dignitate privati degradantur, ac brachio seculari traduntur; & refertur à Barbosa de *Offic. & potest. Episcopi p. 2. allegat. 46. num. 21.* quam tamen pertinere ad forum

exteriori, & in foro conscientis non esse usum receptum, tradunt Filliuc. de *casib. reserv. p. 2. c. 7. §. 1. n. 8.* Avila de *Censur. p. 7. D. 4. d. 7. conclus. 7.* & alij; & intelligi volunt de illam *exercentibus* (hoc est, qui usu frequenti hoc vitium committunt) Fr. Emmanuel *qq. regular. to. 1. q. 30. a. 19.* Sayrus de *Censur. l. 7. c. 12. num. 23.* & alij; nec nisi hoc sit notorium; sic Ugolinus de *irregular. c. 43. num. 4.* & ad pœnas in eo decreto contentas exigi sententiam Judicis, ita, ut ante illam Clerici eas non incurrant in foro conscientis; sic Filliucius *tom. 1. quest. moral. tr. 17. n. 127.* & alij. Illud ad extremum nota ex Haunold. *tom. 5. de Jure, & Justitia, tr. 1. num. 339.* quamvis particula *exercentes* rectè sumatur in eo sensu, quo præmissum est; & apud eundem testetur Navarrus, Pium V. sic ore tenus declarasse; quia tamen in alijs constitutionibus habetur: *perpetrantes*, Martam cum alijs arbitrari, ad incurrendas eas pœnas, sufficere unum actum.

§. VIII.

An Usura sit crimen mixti fori?

437. **L**oquimur de Usura, dux non tantum jure Canonico, sed etiam civili prohibita est. Nam eo sensu, quo jure civili permittitur, non esse vitiosam, sustinet Haunold. *cit. tom. 3. tr. 9. à num. 382.* & quamvis Baldus *L. quoties C. de Judicijs*, cum alijs Antiquioribus existimaverit, *Usuram* esse crimen solius fori Ecclesiastici (quod jure civili permittitur) quia tamen non in quolibet sensu, etiam hoc jure admittitur, sed prohibetur, ut constat ex Novella 131. ideò communior tenet, esse crimen utriusque, consequenter mixti fori. Verba Novellæ sunt: *Sancimus igitur, vicem legum obtinere Sanctas Ecclesiasticas regulas, quæ à Sanctis 4. Concilijs exposita sunt, aut firmata.* hoc est, in Nicæna Trecentorum decem, & octo; & in Constantinopolitana Sanctorum 150. Patrum; & in Ephesina prima, in qua Nestorius est damnatus; & in Chalcedonia, in qua Eutiches cum Nestorio anathematizatus est. Prædictarum enim quatuor Synodorum dogmata, sicut Sanctas Scripturas acci-

pimus